

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ХІМІЇ У 7 КЛАСІ – ІНКЛЮЗИВНИЙ АСПЕКТ

Уразов Даніл Вячеславович,
здобувач другого магістерського рівня вищої освіти, danilyrazov@gmail.com
Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна

Анічкіна Олена Василівна,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри хімії, eva_kvitka@meta.ua
Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна

Романишина Людмила Михайлівна,
доктор педагогічних наук, професор
Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна

Більшість учнів з різними мовними вадами вчителі виявляють під час тестування школярів на початку навчального року. Слід зазначити, що огляди логопеда не повинні обмежуватися лише виявленням мовленнєвих недоліків. Таке обстеження має визначити загальний стан мовної діяльності та рівень наявності всіх мовних засобів: вимови, словникового запасу та граматичної будови.

У процесі виявлення рівня сформованості мовних засобів (МЗ) з'ясувалося, чи обмежуються фонологічні дефіцити лише фонологічними дефіцитами, чи є також порушення компонентів фонологічної системи, вимови звуків, лексико-граматичної будови. мова.

Якщо у дитини спотворення при вимові одного або кількох звуків лише одне, то можна зробити висновок, що в силу якихось обставин дитина не встигає у своєму мовленнєвому апараті адаптувати структуру артикуляції до вимови цих звуків.

При цьому формування фонематичного процесу не затримується, і на цій основі вчасно розвивається спонтанна передумова оволодіння аналізом і синтезом вимовних компонентів слова. Такі діти вільно оволодівають письмом і читанням, повністю інтегровані в освітню програму.

При цьому формування фонематичного процесу не затримується. На основі цих процесів з часом розвивається спонтанна передумова оволодіння аналізом і синтезом фонетичної структури слова.

Якщо неправильна вимова поєднується з недорозвиненням фонематичного процесу, то аналіз і синтез звукового складу слів у цих дітей уповільнений і проблематичний. У цьому випадку дитині важко засвоїти програмовий матеріал.

Для того, щоб корекційна робота мала успіх, потрібна співпраця вчителя-логопеда з вчителем початкових класів. Важливою умовою при роботі з дітьми з порушенням мовленнєвого розвитку (МР) є вироблення єдності вимог до учня логопата з боку вчителя і логопеда. Педагог повинен навчитися відрізняти логопатичну помилку від помилки, обумовленої граматичними помилками.

У дітей із порушенням мовленнєвого розвитку в різній формі та 47 різного ступеня виявляють порушення комунікативних здібностей. Усім дітям із важкими вадами мовлення властиві відсутність мотивації до спілкування, невміння орієнтуватися в ситуації взагалі або під час конкретних обставин з допомогою дорослого, розлади поведінки, труднощі в комунікації, підвищена емоційна стомлюваність. Через це потрібно цілеспрямовано навчати дітей засобам спілкування та як застосовувати ці знання у щоденній практиці. Педагог, який навчає таких дітей повинен працювати не лише з фонетичною, лексичною та граматичною будовою мовлення, а приділяти увагу ще й подоланню супровідних дефектів, ускладнюючих процес реабілітації дитини.

Перед педагогом стоїть завдання визначити найбільш адекватну систему організації процесу навчання, знайти для кожної дитини найбільш оптимальні індивідуальні методи та прийоми корекції. Необхідно, щоб форми корекційно-педагогічної роботи були доступними,

цікавими для дитини, незалежно від її мовленнєвого, фізичного й розумового розвитку.

Тому для соціалізації дитини з мовленнєвими порушеннями педагог повинен працювати у таких напрямках:

- формування творчої соціально адаптованої особистості;
- створення сприятливих умов для становлення соціальної компетентності дитини;
- виховувати потребу в спілкуванні з однолітками;
- формувати комунікативні вміння;
- спонукати до ініціювання контактів;
- сприяти становленню мовленнєвої комунікації, вчити підтримувати діалог, вести бесіду.

Кілька порад учителю:

■ Коли ви помітили, що у вашому класі є учень, який має схожі труднощі, проконсультуйтеся з учителями, котрі навчали дитину в попередні роки.

■ Запитуйте в учня про труднощі, які він відчуває під час сприйняття, обробки, застосування інформації (нового матеріалу). З'ясуйте, яку інформацію учень не сприймає.

■ Запропонуйте інший спосіб (якщо учень не може читати, поясніть усно, якщо не сприймає на слух – подайте у письмовому вигляді).

■ Виконуйте всі рекомендації логопеда, інших фахівців, батьків щодо спеціальних вправ та адаптації матеріалу для конкретного учня.

■ Дізнайтеся про можливості використання спеціальних комп'ютерних програм (наприклад перетворення друкованого тексту в аудіо відтворення), інших технічних засобів, залежно від особливостей навчання конкретного учня.

Для проведення формувального етапу педагогічного експерименту нами, перш за все, була проаналізована програма з хімії для закладів середньої освіти та чинний підручник для сьомого класу. Ми визначили на яких уроках доцільно застосовувати розроблені нами методи, форми, прийоми для учнів з вадами опорно-рухового апарату.

Один із прийомів, який ми найчастіше використовували для школярів з порушенням опорно-рухового апарату – це робота з картками. Завдяки цьому прийому значно зменшується навантаження на руки дитини. У той час, коли більшість класу виконує письмове завдання, школярі з вадами опорно-рухового апарату виконують роботу з картками (для цього необхідно заздалегідь роздрукувати картки із різноманітними символами, формулами, цифрами та необхідними позначками. Ці карточки розкладаються перед школярами і вони складають формули основ, кислот, оксидів, складають рівняння реакції та розставляють відповідні коефіцієнти). А асистент, який сидить поряд і працює з цими учнями, переписує складені рівняння реакцій до зошитів. Прийом роботи з картками застосовувався на різних уроках: і для вивчення нового матеріалу, і для узагальнення та систематизації знань. Наприклад на уроці з теми «Фізичні та хімічні властивості кислот (дія на індикатори, взаємодія з металами). Ряд активності металів. Реакції заміщення. Заходи безпеки під час роботи з кислотами» на етапі актуалізації знань нами було запропоновано учням з порушенням опорно-рухового апарату роботу з картками.

Суттєвою і дуже корисною допомогою стало використання онлайн сервісів. Найбільш зручною виявилася програма Learning Apps. Це програма, створена для викладання навчального матеріалу за допомогою невеликих інтерактивних модулів із подальшою перевіркою засвоєння навчального матеріалу. Для виконання завдання учню потрібно лише проводити пальцем по екрану гаджету, що дозволяє полегшити трудомісткі операції та виключає необхідність написання, що є таким складним, а іноді й неможливим для дітей з вадами опорно-рухового апарату. Під час роботи в цій програмі учні виконували завдання та в ній і відправляли результати та відповіді вчителю.

Ще однією «знахідкою» для організації роботи з учнями з порушеннями опорно-рухового апарату стало створення лепбуку. Лепбук (з англ. lap. – 20 коліно, book – книга) – це саморобна інтерактивна папка чи книжка, в якій збираються і яскраво оформлюються різноманітні пізнавальні матеріали з певної теми [6]. Вона містить багато кишеньок та

конвертиків, де розміщено необхідний систематизований матеріал (у тому числі ілюстративний) для вивчення і закріплення знань по темі. Робити його не складно, бо окремі заготовки для створення лепбуку створювали однокласники школярів з вадами опорно-рухового апарату, а посортувати ці заготовки уже могли і учні з вадами, таким чином була організована робота в команді.

Певні ускладнення виникли при проведенні лабораторних дослідів та практичних робіт, адже для їх виконання потрібно використовувати скляний хімічний посуд та реактиви. А учні з ДЦП не можуть брати в руки та вправлятися із лабораторним обладнанням. Але проведення хімічних експериментів є невід'ємною складовою вивчення хімії. У цій ситуації допомагали сучасні технічні засоби навчання, зокрема використання дисків «Віртуальна лабораторія». У той час, коли клас виконував досліди, школярі з особливими потребами переглядали цей процес на своїх планшетах, а переглянувши вони могли, повернутись до класу та спостерігати за роботою інших учнів, за тим, як проходить хімічна реакція. Вважаємо, що застосовані на різних етапах уроку форми, методи і прийоми навчання, орієнтовані на школярів з порушенням опорно-рухового апарату, забезпечують індивідуалізацію освітнього процесу та сприяють покращенню навчальних досягнень школярів.

1. Діти з порушеннями мовлення/ URL: <https://dkn.school.org.ua/news/12-20-51-28-08-2020/>
2. Система роботи вчителя-логопеда на логопедичному пункті/ URL: <https://beletkova70.jimdofree.com/система-роботи-вчителя-логопеда/>